

Úvodník

Vážení občané,
v 15. čísle Podomáčku najdete informace z obecního úřadu, zejména je pro nás aktuální průběh prací na kanalizaci a čističce odpadních vod a o všem, co je s nimi spojené. Dále to budou již tradičně zprávy z kulturních a jiných akcí, které se uskutečnily v tomto pololetí v naší obci. Protože jsme v tomto roce vzpomněli 70. výročí konce II. světové války, se souhlasem pana Milana Hlásenského zveřejňujeme na pokračování jeho text o životě a událostech v Podomí v období okupace, v letech 1939 – 1945. Přejeme Vám pěkné léto, příjemnou a pohodovou dovolenou a školákům krásné prázdniny!

redakce

Pozemky pro výstavbu rodinných domů

V květnu byly prodány poslední pozemky pro výstavbu rodinných domů. Jejich majitelé by měli postavit a zkolaudovat své domy do pěti let. Na podzim letošního roku proběhne prodloužení kanalizačního řadu do této lokality a zbudování přečerpávací stanice.

Kanalizace a ČOV

V současné době probíhají práce na propojení stoky A1 (trávníky) a stoky A (hlavní silnice) s čistírnou odpadních vod. Jelikož je terén k čistírně odpadních vod značně podmáčený, je nutné dělat tyto práce v době, kdy neprší. Po skončení těchto prací bude pokračovat budování hlavního kanalizačního řadu a následně přípojek na stoce A – příhon.

V červenci bude zahájeno budování stoky A1 – od pohostinství směrem na Senetářov, což bude znamenat uzavření této silnice a zavedení objízdné trasy přes Krásensko. Z důvodu tvrdého kamenného podloží na stoce A1 – horní konec, bylo na kontrolním dnu rozhodnuto, že tento úsek bude budován jako poslední. Zkušební provoz bude s největší pravděpodobností zahájen až k 31. 8. 2015. Tento termín byl konzultován s projektovým manažerem Státního fondu životního prostředí (poskytovatel dotace) a nebude mít vliv na proplacení dotace. Stavbou kanalizačního řadu byly značně poškozeny některé komunikace, zejména stoka A4 (od obchodu k Fialovým), stoka A1 – příhon, stoka A – trávníky a částečně stoka A3 – stavby a nová ulice. V současné době jednáme s realizátory projektu o jejich úplných či částečných opravách. Na stoce A1 – příhon došlo, z důvodu nerespektování zákazu vjezdu, ke značnému poškození chodníků. Obec Podomí nemá dostatečné finanční prostředky na to, aby chodníky opravila, a zničíme-li je sami, neopraví je ani realizátor v rámci stavby. Vyzýváme proto občany, objeví-li se zákaz vjezdu, aby respektovali objízdné trasy a do zákazu vjezdu nevjížděli.

Projektování kanalizačních přípojek

Obci Podomí byl vydán územní souhlas pro zbudování kanalizačních přípojek. Majitelé nemovitostí budou hradit pouze cenu projektové dokumentace ve výši 2 350 Kč, správní poplatek na stavebním úřadě uhradila obec Podomí. O možných způsobech úhrady projektové dokumentace byli občané informováni na letácích, které dostali do svých schránek. Realizace kanalizačních přípojek Obec Podomí zajišťuje zbudování hlavních kanalizačních řadů a odboček k jednotlivým domům, které jsou

ukončeny usazenou revizní šachtou. Majitelé domů potom zajistí zbudování kanalizační přípojky od revizní šachty po nemovitost. Výkopové práce a uložení kanalizační přípojky je možné domluvit individuálně se zaměstnanci realizačních společností (QUANTUM, a.s. a SWIE-TELSKY stavební s.r.o.). Pro zemní práce je možné také využít společnosti z okolí. Před spuštěním zkušebního provozu čistírny odpadních vod bude pro občany uspořádána beseda, kde budou poskytnuty všechny důležité informace (o výši stočného, jak se spravně na kanalizaci napojit a další).

Krátké zprávy z Obecního úřadu

- Obec Podomí zakoupila traktůrek na sečení trávy. Jeho provoz zajišťuje pan Jan Šebela a udržuje pozemky obce i v areálu ZŠ.
- V květnu byla prodána požární Avie. Rozhodlo tak zastupitelstvo, vzhledem k tomu, že Avie nebyla využívána a její hodnota od zakoupení značně poklesla.
- Na sále pohostinství byl vyvložkovan komín a nově instalována kamna Bullerjan. Horkovzdušný agregát bude využíván jako záložní zdroj. Vzhledem k nákladnosti oprav nebude v případě poruchy již znovu uveden do provozu.
- Sběrání víček pro Jasmínku - v současné době bylo odevzdáno 125 kg plastových víček a 15 kg kovových víček. Děkujeme všem, kteří se do sbírky zapojují. Sběr víček stále pokračuje.
- Možnost využití sběrného dvora v Jedovnicích
- S městysem Jedovnice byla uzavřena smlouva o spolupráci, která určuje podmínky pro odevzdávání odpadů do sběrného dvora. Bližší informace o otevírací době a ceník je možné nalézt na internetových stránkách obce Podomí nebo v kanceláři Obecního

úřadu. Žádáme občany, aby využili možnosti odvézt na sběrný dvůr zejména pneumatiky. Nelze je odevzdávat jako nebezpečný odpad v naší obci.

Možnost odebrání vytěžené zeminy

V případě zájmu si mohou občané odebrat jakékoliv množství zeminy z meziskládky u Sporthotelu Vrchovina. Jedná se o hlínu s kamením. Odběr je nutné nahlásit starostce obce, Kateřině Ševčíkové, na čísle 724 186 601.

Akce, kterých jste se mohli zúčastnit v první polovině roku 2015

- Novoroční přípítek
- Tříkrálová sbírka – výtěžek 12 014 Kč.

Jedná se o doposud nejvyšší částku. Děkujeme vám všem, kdo jste na pomoc potřebným přispěli.

- Přednáška P. Jana Hanáka o Velikonočním ostrově
- Ostatkový průvod a ostatková zábava
- Beseda s autorem nově vydané knihy, panem Karlem Vágnerem
- Hodina země s pozorováním noční oblohy
- Čarodějnický technoslet
- Na rozkvetlou Pálavu s TJ Sokol, Podomí

- Poděkování maminkám při příležitosti Dne matek

- Český den proti rakovině – výtěžek 1 530 Kč, děkujeme vám všem, kdo jste se do sbírky jakýmkoliv způsobem zapojili
- Ptačí zpěv ve školní zahradě
- Dětský den se spolkem OFRES
- Sportovní odpoledne pro děti
- Zájezd na divadelní představení Králova řeč
- Pozorování hvězd ve Hvězdárně Vyškov

Fotodokumentaci ze všech akcí můžete shlédnout na webových stránkách obce.

V druhé polovině roku 2015 plánujeme tyto akce

- Cyklistický výlet TJ Sokol, Podomí (červenec)
- Letní kino (23. 7.)
- Skákací hrad (9. 8.)
- Beseda s lékařem (říjen)
- Halloweenská stezka (říjen)
- Pletení adventních věnečků (27. 11.)
- Rozsvícení vánočního stromu (28. 11.)
- Adventní dílny v ZŠ (12. 12.)

Akcí, které jsou v naší obci pořádány, přibývá. Děkujeme všem, kdo se podílí na jejich organizaci i těm, kteří se jich zúčastní. Těšíme se, že se budeme společně setkávat i nadále.

Spolupracujeme s ukrajinskou školou

Před dvěma roky přizvala brněnská Lipka naši školu ke spolupráci se školou ze Zakarpatské Ukrajiny. Podle mínění ředitelky Lipky jsme pro školu z Rosoš, vesnice s 3000 obyvateli nacházející se asi 100 km východně od slovenských hranic, příkladem dobré praxe. Rosošskou školu tři učitelé podomské školy navštívili poprvé v listopadu 2014, lipkoví pedagogové s naší kolegyní Dášou Zouharovou znovu letos v dubnu. Vezli jim dárek – v roce 2014 Lipka pomohla rosošské škole zpracovat a vydat vlastní regionální učebnici. Do ukrajinštiny pro ně přeložili ještě tři další pomůcky. Pro rosošské přátele to byla velká a mimořádná událost, předání 100 kusů rosošských učebnic a 100 kusů každé pomůcky se mj. účastnila i místní média a profesoři z nedaleké ukrajinské univerzity. V polovině června přijeli ukrajinští kolegové již podruhé na týdenní pobyt do Brna a Podomí. Kolegy z Rosoš zajímaly především metody regionální výuky. Ve středu 17. června jsme jim v Podomí představili dva projekty zaměřené na region naší školy, nahlédli i do výuky. Odpolední konferenci projektu soutěž O vesnici regionu jsme zahájili skypovým přímým přenosem z Rosoš – ukrajinské děti hovořící česky pozdravily účastníky konference. Od září 2015 hodlají v rosošské škole vyučovat český jazyk, proto jsme dětem poslali dárek – učebnice a písanky českého jazyka. Společně s Lipkou hledáme další příležitosti ke spolupráci.

Dáša Zouharová, koordinátorka spolupráce

Tady jsme doma aneb soutěž O vesnici regionu

Od pondělí 15. do středy 17. června 2015 proběhl tradiční projekt 6. třídy pod názvem Tady jsme doma aneb soutěž O vesnici regionu. Žáci ze spádových

obcí školy se při simulaci reálné situace proměnili v obecní zastupitelstva svých obcí. V prvních dvou dnech si navzájem představili rodné vesnice, třetí den zhotovili přihlášku do soutěže, kterou členové každého „zastupitelstva“ odpoledne společně prezentovali na závěrečné konferenci asi před šedesáti diváky – před rodiči, spolužáky, učiteli a veřejností, mimořádně i před šesti pedagogy ze Zakarpatské Ukrajiny. Letošní výkony dětí byly excelentní a výjimečně vyrovnané. Porota složená ze skutečných starostek spádových obcí školy a pedagogů byla při hodnocení bezradná – koho ocenit a koho ne? Nakonec, poprvé v osmileté historii soutěže, udělila čtyři první místa. Největším oceněním výkonu dětí je celoroční zveřejnění jejich prací v budově obecního úřadu. Děkujeme starostkám za podporu a ostatním příznivcům, kteří v roli pamětníků a místních znalců představovali dětem rozmanité zajímavosti regionu školy, za spolupráci.

Dáša Zouharová a Olda Němec, garanti projektu

Místní knihovna

„Knihovna je instituce, která poskytuje přístup k informacím, vědomostem a umělecké tvorbě, prostřednictvím rozmanitých služeb. Hlavním posláním je půjčování knih časopisů,....“

Národní knihovna České republiky

Naše knihovna: eviduje 57 čtenářů, od počátku roku přišlo 66 návštěvníků, výpůjčky činily 88 knih, z toho 20 svazků byla literatura určená dětem, na besedy přišlo 74 účastníků.

Co knihovna nabízí:

- 1 190 knih (pro dospělé, naučná literatura, pro děti)
 - koutek pro maturanty, vybavený doporučenou četbou
 - pravidelnou dodávku knih z výpůjčního fondu KKD Vyškov
 - výpůjční službu (požaduje-li návštěvník knihu, která není v našem knihovním fondu)
 - přednášky, besedy, návštěvy divadelních představení (v tomto roce např. beseda o nově vydané knize K. Vágnera, beseda o Velikonočních ostrovech, čtení dětem z I. stupně aj.)
- Milí čtenáři, Rádi uvítáme jakékoliv vaše návrhy na akce, popř. hosty, doporučení knih, které v naší knihovně chybí a také náměty na zlepšení činnosti.

Víte, že?

- Občané ČR mají k dispozici 6 300 knihoven.
- Služby veřejných knihoven během svého života využívá 70 % občanů.
- Knihovny ročně evidují 24,3 mil. návštěvníků.

- Veřejné knihovny uskuteční ročně více než 66 mil. výpůjček.

knihovnici místní knihovny

Na leteckém dnu v Mostkovicích

V pátek 12. června 2015 se konal letecký den na letišti v Mostkovicích u Plumlovské přehrady a díky panu Eduardu Trdému se ho mohli zúčastnit také žáci ZŠ a MŠ Podomí. 10 žáků dostalo účast na leteckém dnu za odměnu a odměna to vskutku byla. Téměř okamžitě po příjezdu jsme nasedli do dvouplošníku AN-2, tzv. Anduly, s hlavním pilotem panem Drobečkem, který s námi udělal asi 20 min okruh nad Prostějovem, Mostkovicemi a Plumlovskou přehradou. Z výšky 300m a při průměrné rychlosti 175 km/hodina jsme měli krásný rozhled a zároveň jsme byli schopni rozpoznávat, co se děje pod námi. Po letu nám policisté ukázali práci se cvičenými psy, hasiči zásah na hořícím automobilu a po celou dobu nám byl k dispozici skákací hrad a občerstvení. Na závěr nás pan Eduard Trdý provedl hangárem. Domů jsme jeli nadšení a plní zážitků. Ono se to vyplatí, když jste ve škole celý rok snaživí, protože možnost zúčastnit se takové akce za to určitě stojí. Děkujeme panu Eduardu Trdému za to, že nám umožnil se leteckého dne zúčastnit a Delta klubu Stichovice za vřelé přijetí, občerstvení a výbornou organizaci.

Žáci ZŠ a MŠ Podomí

Protektorát Čechy a Morava – válečná léta v Podomí a okolí

Již v roce 1938, kdy Hitler provedl tzv. anšlus Rakouska, začínalo být jasné, že se nad českými zeměmi stahují mraky. Československá republika byla tímto okamžikem hermeticky obklíčena německou říší a bylo jenom otázkou času, co bude dál. A historický vývoj, který následoval, dal těmto obavám za pravdu. První fáze, kdy jsme byli zbaveni pohraničních oblastí, tzv. Sudet, dávala ještě naději, že ve zbytku republiky bude možno Čechům a Moravanům jakž takž žít. Ale 15. březen 1939 učinil konec všem nadějím. Hitler obsadil vojensky zbytek území naší republiky a byl vytvořen tzv. Protektorát Čechy a Morava.

Tyto dějinné události doléhaly na odlehlé končiny Dražanské vrchoviny zpočátku jen zprostředkovaně, tzn. jen pomocí zpráv z rádia, novin a úředních výnosů. Biograf v Podomí ještě neexistoval, takže jak vypadali živí Hitlerovi vojáci, jsme v naší obci kale nevěděli. Přesto však od jara 1939 nastal na polích mezi Podomím a Ruprechtovem čilý stavební ruch, který byl zjevně německou vojenskou akcí. Nikdo sice, snad vyjma starosty, nevěděl, o co jde, ale každému, kdo putoval po silnici mezi těmito obcemi, bylo jasné, že se tu bude něco záhadného stavět. Na ploše polí, která se táhla od silnice až ke vzdálenému lesu směrem k rakoveckému údolí bylo vyznačeno a ohrazeno celkem šest míst, které byly jedno od druhého značně vzdáleny a pokrývaly strategicky celou tuto obrovskou plochu. Na těchto místech započala okamžitě čilá stavební činnost. Vršily se hromady vykopané zeminy, na místa příjížděly povozy se stavebním materiálem, které přivázely lomový kámen, pytle s cementem a hromady písku. Přesto, že jednotlivé stavby byly pečlivě hlídány Němci, od dělníků českých firem, kteří stavby realizovali, se lidé z obou obcí brzy dověděli, co se chystá. A byla to zvěst, jejíž dosah měl mít v blízké budoucnosti pro náš kraj dalekosáhlé důsledky.

Pro vysvětlení se vrátíme o několik let zpátky, do doby, kdy Hitler začal plánovat nejen anexi celé naší republiky, ale její totální poněmčení a začlenění do své tisícileté říše. Plán byl prostý, ale rafinovaný. V co nejkratší době (byl uvažo-

ván rok 1946 – 47) vystěhovat veškeré poněmčené neschopné obyvatelstvo Čech a Moravy (někam za Ural nebo kamkoliv) a tento prostor osídlit německým árijským živlem. Hlavní plánovač tohoto záměru, Reinhard Heydrich, se k tomu vyjádřil pregnatně: „tento prostor je odjakživa německým a Čech zde konec konců nemá co pohledávat...“ Plán byl takto stanoven, realizátor říšský protektor Heydrich byl připraven ho realizovat, ale šlo o to, provést celou tuto hrůznou akci bez excesů a projevů odporu ze strany českého a moravského obyvatelstva.

Pro postupnou a hladkou výměnu etnik v Čechách a na Moravě tomuto záměru nahrávala demografická situace tzv. německých ostrovů, rozptýlených po našem území. Obzvlášť na Moravě: německá oblast Břeclavska, Jihlavsko, německé město Brno, německý ostrov na Hané a na severu Hlučínska a Slezsko. Šlo o to, z těchto odrazných bodů rozšiřovat postupně německé osídlení po celém území.

Oblast Dražanské vrchoviny k realizaci tohoto záměru a k jeho skvělému zakamuflování nabízela příčinu nad jiné výhodnou. V tomto prostoru, tzn. v okresech Vyškov, Prostějov se nachází vojenský prostor Březina, využívaný vojáky již od dob rakouské říše. Nebylo tudíž velkým problémem označit na mapě řadu vesnic s moravským obyvatelstvem, které se musí vystěhovat z důvodů rozšiřování tohoto vojenského prostoru, určeného pro výcvik wehrmachtu.

Tohle všechno bylo Hitlerovi a jeho plánovačům jasné již v okamžiku obsazení našeho území. Proto realizace tzv. bunkrů na polích mezi Podomím a Ruprechtovem tak spěchala. České firmy odvedly dobrou práci a pravděpodobně během jednoho roku se zdvíhalo na polích mezi obilím pět hlinitých vyvýšenin, obracejících svá betonová čela s úzkými střelnými směry k silnici – bunkry. Šestý betonový kvádr nesrovnatelně větší, než pět ostatních, byl posazen až těsně u lesa a byl maskován čerstvou výsadbou lesních stromků. Zvěsti pravily, že podobná skupina bunkrů se nachází na polích u vesnice Rychtářov.

Dlouho přesně nikdo nevěděl, k čemu ona monstra měla Němcům sloužit. Tajemství ještě zvyšoval fakt, že do posledního, největšího bunkru u lesa byl při naprostém utajení dopravován těžkými nákladními auty velký stroj, který musel být, díky své velikosti do bunkru zabudován otevřeným stropem. Pravda o celé skutečnosti vyšla najevo až

dlouho po válce. Po celou dobu okupace se s bunkry nedělo vůbec nic. Nikdo je neobsadil, nikdo je vojensky nepoužil a celá stavba nebyla vlastně nikdy dokončena a zprovozněna. Otázka zní proč.

Dnes již víme, že celý tenhle projekt byl zčásti kamuflážní ve prospěch hlavního projektu germanizace Moravy a zčásti faktický, pouze ve své funkčnosti nedotažený a nepoužitý, protože historické události šly ve své době překotněji a jiným směrem. Jednalo se totiž o starý germanizační projekt „Drank nach Osten“, pronikání německého živlu do východního prostoru, do Ruska. Už starý Bismarck pochopil, že německá říše potřebuje životní prostor, aby se užívala na úrodných pláních kolem Volhy a Donu. Co se nepovedlo v 1. svět. válce, mělo se podařit Hitlerovi. Na Josefa Stalina bylo ovšem nutno se důkladně připravit. Německá armáda měla cvičit své vojenské akce v lesích Vyškovska, dělostřelci měli trénovat na vyhlášených vesnicích a střemhlavé bombardéry Stuka měly trénovat střelbu z kulometů na pozemní cíle na maketách jezdících po kolejích na polích mezi Podomím a Ruprechtovem. A k obrovským přesunům vojsk do nástupních prostor k útokům na Sovětský svaz ve východním Prusku měla sloužit zbrusu nová dálnice vyprojektovaná a zčásti stavebně započatá z Vídně do Vratislavi - Breslau (pozn. část dálnice byla projektovaná rakoveckým údolím a měla překlenovat jedovnický rybník velkým viaduktem.)

Rychlý pád Polska a vývoj na západě pádem Francie urychlil události tak překotně, že všechny tyto přípravy nebyly využity. Válka se vyvíjela úplně jinak.

Tato letecká střelnice byla koncipována tak, že střemhlavé bombardéry JU 88 – Stuka měly útočit střemhlavým letem na pohybující se pozemní cíle, jako pochoduující jednotky, nákladní automobily, tanky atd. Tyto cíle byly nahrazeny maketami ve skutečné velikosti, které byly uloženy na podvozky a tyto po systému kolejnic tahány lanky se přirozeně pohybovaly krajinou. Nalétající bombardéry na ně útočily jako ve skutečnosti. Celý provoz tohoto areálu zajišťovaly služby v jednotlivých malých bunkrech systémem brzd. Hlavní pohon zajišťoval obrovský diesel-agregát instalovaný v hlavním bunkru. Zásypy malých bunkrů hlinou a masivní střelný měly chránit služby na těchto pozicích před střepinami pum a střelbou z kulometu. Druhá skupina bunkrů u Rychtářova měla stejnou funkci a umožňovala

Středověké Podomí na rozhraní dvou panství

krátce. Psal se nejdříve Crh z Ceblovic, později z Ceblovic a Holštejna. A vzhledem k tomu, že tento rod pánů jeho smrtí vymřel /1308/ po meči, připadl majetek tohoto rodu králi Jindřichu Korutan-

5

a pastvin, mohl držet více dobytka i přes zimu. Všechny poplatky se platily dvakrát ročně. Na jaře okolo svatého Jiřího a na podzim na svatého Havla. V chalupách prostých lidí byla častým jídlem polévka, obilné placky a později také k polévce chléb. Druhé jídlo bývala často nějaká kaše. Také nakládané zelí a brambory. Chléb byl brán jako Boží dar a také se s chlebem velmi šetřilo. Z onoho středo-věkého období pochází také rčení, že "na chleba se těžko dělá". Na oslazení některých jídel se používal med. O svátcích, nebo o slavnostnějších příležitostech pili sedláci také pivo. Pivo nebylo bráno doslova jako alkohol, ale jako potravina. Proto, že byla vařena pivní polévka, ale také pivní kaše. Pivo bylo vařeno hodně po domácku, velmi nízké kvality. Alkohol se v prostých domácnostech vyskytoval v podobě různých pálenek, nevalné kvality a také v malém množství. Byl také často používán jako lék v lidovém léčitelství. Vážení přátelé, touto krátkou druhou částí jsme postoupili o kousek dál v naší regionální historii. Chci jen dodat, že je to doslova mravenčí práce, časově neuvěřitelně náročná. Náročná časově zejména z toho důvodu, že názory a historické bádání mnohých současných historiků se často různí s pracemi dřívějších historických badatelů a tak je třeba brát v úvahu dřívější i dnešní historiky, kteří mnohdy vychází z domněnek, protože nejsou k mnohému písemné záznamy. Klub regionální historie má v současné době připravenou k vydání knížku - "Povídky z moravského hradu Holštejna". Povídky se opírají o soudní středověké záznamy, žaloby, pověsti atd. Kniha je dobře ilustrována a bude v krátké době nabídnuta vydavateli. K další části historie Podomí a zejména k období, kdy přešlo Podomí do majetků panství Račice, se dostaneme v dalších číslech Podomáčku. Prameny. Pavel Papajík - Páni z Holštejna, Josef Plch - Historie Jedovnic, Mgr. Koudelka Hason, Hradý Blanenska, Knihy půhonné a nálezové a několik kronik z okolních vesnic a městysů. Poznámka na závěr. Já nejsem historik, ani se za historika nepovažuji. Mám jenom historii rád.

Zpracoval Karel Vágner.

Podomí v letech 1938 – 1945

Kronika obce Podomí, takto vynikající soubor historických informací o vzniku, vývoji a životě naší vesnice má bohužel

jednu slabinu: zcela vynechává období z let 1938 – 45. Toto informační vakuum vysvětluje autor profesor Černý svou nepřítomností v obci ve válečné době. Jako mladý student žil s rodiči na Třebíčsku a se svou rodnou obcí měl jen sporadické kontakty. Dramatické události, které naše obec v tomto období zažívala, zůstaly takto písemně nezaznamenány a přecházejí do dnešní doby pouze ve vzpomínkách ještě žijících pamětníků a těch každým rokem valem ubývá. Je to nenahraditelná ztráta, když se vymaže z paměti obce jedna velmi důležitá historická etapa, která přinesla naší vesnici tolik strastí a nechybělo mnoho a naše vesnice (s řadou jiných) byla vymazána úplně.

Tento smutný fakt si uvědomují obyvatelé vesnice, dnešní sedmdesátníci a osmdesátníci a kladou si otázku, kdo to bude vědět, až my tu nebudeme. A kdo to řekne mladším generacím.

Tuto otázku si kladu i já, Milan Hlásený narozený v Podomí v roce 1938, když se svými nemnoha vrstevníky na toto téma zavedeme řeč. A jsou to otázky a úvahy docela podnětné: na co byly bunkry u lesa k Ruprechtovu, k čemu měly sloužit obrovské jámy v lese Zanybl, proč v ulici Ve dvoře zmizel jeden dům proč měly být trestání smrti podomští muži a proč jsou ve svahu u prvního domu ke Krásensku znatelné tři terénní vlny? Uvědomili jsme si s kamarádem Honzou Kraváčkem, že bychom měli v té věci aspoň něco málo podniknout a vydolovat z mizící paměti střípky mozaiky těchto událostí, které tenkrát hýbaly celou vesnicí a byly pro ni životně důležité. Prostě tak trochu doplnit podomskou kroniku.

Je zajímavé, že ke konci třicátých let, které byly i u nás ve znamení hrozící hitlerovské agrese, narodilo se v těch letech hodně dětí. Jsou tedy vzpomínky sedmdesátníků prakticky vzpomínkami z pohledu batolat a školáčků- prvnáčků. Z hlediska praktického je nutno dodat, že tyhle malé děti nesměly tenkrát bez dozoru běhat po celé vesnici. Rodiče je pečlivě hlídali. Tak se tedy naše vzpomínky lokalizují vždy na události, které se dály v bezprostředním okolí našeho domu: já na střed vesnice (okolí bývalé latovny), kluci Kraváčkovi na horním konci a jiný vrstevník zase na Trávníkách. Proto ty útržkovité vzpomínky. Nejprve se musím stručně zmínit o našem domě. Můj rodný dům, který dnes již nestojí (prázdné místo vedle latovny), byl objekt zajímavý sám o sobě. Jeho umístění na hlavní křižovatce silnic předurčovalo, že veškeré dění

šlo okolo. Vedle jedna i druhá hospoda, naproti přes silnici Rychlíkův konzum, ulice Ve dvoře, jedna ze silnic vedla ke Krásensku, druhá dolů na Trávníky a do Senetářova, třetí do Ruprechtova a do Vyškova. Všechno, co se za okupace dělo, probíhalo na těchto silnicích. Takže tříletému klukovi stačilo jen vyhlédnout ze dveří domu a mohl všechno pozorovat. První, patrně nejstarší důležitá událost, kterou jsem vydoloval z paměti, byl příjezd německé armády do naší vesnice. Tuším, že mi mohly být asi tak necelé tři roky (tzn. asi rok 1941), kdy se po vesnici rychle rozneslo: Němci jedou. Lidé vycházeli z domů a zvědavě hleděli na silnici od Ruprechtova, odkud přijížděla, spíše se vlekla kolona vozů tažených koňmi a kolem nich vojáci v šedozelených uniformách a do té doby nám neznámých přilbách. Byl to německý trén. Později, když jsem nad touto epizodou přemýšlel, bylo to trochu zklamání z těchto unavených Němců, protože jejich armáda byla již vyhlášená svou motorizací, čili nebyly žádné tanky ani nákladní auta, motocykly s hlukem motorů, jen unavení vozkové. Další události byly poměrně rychlé, jednotlivé vozy s koňmi a vojáky se rozptýlily po obci, kde se ubytovali. Na našem dvoře nastal čilý ruch. Koně byli vypraženi, zavedeni do naší stodoly a dvůr byl plný vojenského materiálu. Vozy s plachtami, bedny s materiálem a mezi tím vojáci si ve vedlejší polovině stodoly na nastlané vrstvě slámy připravovali svoje ležení. Toto ubytování probíhalo v přísném pořádku a němečtí vojáci se k nám, t.j. k obyvatelům našeho domu chovali korektně. Starší bratr Jiří (asi 6letý školák) se již učil ve škole německy a tudíž s vojáky na dvoře „konverzoval“. Znalost němčiny se bratru Jiřímu velmi vyplatila. Když po čase (asi jaro 1942) bylo nutno připravit naše pole na trávníkách k jarní setbě vyvezením chlévské mrvy a zoráním pole, nabídli se němečtí vojáci od koní, že nám tuto práci provedou. A skutečně vyváželi hromady hnoje a rozvázali jej na pole. Bratr Jiří dělal tlumočníka a za to se vozil s nimi na voze. Mne vojáci zahnali – neuměl jsem německy.

Ještě jedna epizoda z jejich příjezdu. Na Trávníkách u tehdejšího rybníčka postavili polní kuchyně a navařili plné kotle vepřového guláše. Voněl po celých Trávníkách. Když bylo uvaženo, vyzvali lidi z Trávníků, aby si chodili s nádobami pro jídlo. Tím se německá armáda chtěla prezentovat v příznivém světle před místním obyvatelstvem. Vonělo to sice

lákavě, byl bych si taky dal, ale rodiče mi to rázně zakázali. Jen bratr Jiří se nacpal. Život naší vesnice za okupace sledovaný pohledem tří až čtyřletého dítěte je sledem epizod, které utkvěly v paměti díky své větší nebo menší dramatickosti. Nemohl jsem chápat, že ono divné dusno, které jsem pociťoval doma v rodině, ale i venku na ulici mělo svůj hlavní důvod v obavách lidí o nejbližší budoucnost. Nejednalo se o nic menšího, než o záměr Němců vystěhovat řadu moravských vesnic a vybudovat na jejich místě obrovskou vojenskou střelnici. Samozřejmě byl to jen důvod, kamuflující pravou příčinu tohoto hrůzného plánu a to Moravu poněmčít. Proto si sousedé na ulici pološeptem a s vážnou tváří sdělovali další ponuré novinky, které tato situace denně přinášela. Dítě však vnímalo věci konkrétní. Tátova truhlářská firma byla zrušena, stroje a zařízení dílen bylo rekvírováno a mladší dělníci, obzvláště ti neženatí (František Pitela) museli nastoupit na nucené práce do Německa. Pamatuji se, jak utichl ruch v naší dílně a táta byl najednou pořád doma. Stal se totiž, aby uživil rodinu, zemědělcem. Proto vyrazili s mámou každý den na naše pole, aby bylo z vlastních zdrojů možno uživit rodinu. Z této zásobovací nouze se pokusil táta vybřednout tím, že se sousedem hostinským Františkem Knourem zamýšleli pálit načerno slivovici ve velkém. Protože tato činnost byla hospodářskými orgány z Vyškova ostře sledována a trestána, uvědomil si hostinský Knour, že by na něj brzy přišli a proto umístil svůj kotel (tento původně sloužil k vaření brambor pro dobytek) u nás na dvoře. My děti jsme tam nesměly, máma si uvědomovala to riziko a otcí to neustále vymlouvala. Nedal si říct a oba spiklenci tak vypálili načerno několik desítek litrů slivovice, kterou Knour potom nezákonně prodával.

Dopadlo to špatně. Je možné, že přišlo udání. Dva hospodářští kontrolori se dostavili k nám a při čekání na otce v naší kuchyni jim jako pohoštění máma nabídla po kalíšku této slivovice. Oba „výrobci“ byli dosti tvrdě potrestáni, naštěstí jen pokutami, i když vysokými (Knour asi 20 000 K a náš táta 5.000 K – oboje zaplatil Knour). Zdánlivě anekdotická příhoda měla svůj Damoklův meč ve výstraze, která byla oběma vyslovena: příště přijede gestapo!

V této době, kdy byly potraviny na lístky a kvetl černý trh, byla i naše vesnice postižena problémem co jíst a co dát dětem. To my jsme měli po dědečkovi

zdeděný alespoň kus pole, na kterém se dalo sedlačit, aby bylo nějaké to obilí a brambory. Ti nejchudší z Trávníků a z pastoušky museli s prosíkem k největšímu sedláku z Podomí panu Gregorovi a ten nikoho nenechal odejít s prázdnou. Dá se říct, že pan Gregor za okupace ze svého živil skoro polovinu vesnice.

Němci v rámci vysídlovacího záměru programově vesnici hospodářsky likvidovali. Sedláci museli obdělávat svá pole jen pomocí své rodiny a čeledínů a děvečky byli přikázáni na nucené práce do Německa. Jedna z epizod, která mi utkvěla v paměti, bylo rekvírování koní pro potřeby německé armády. Vidím na kraji Příhonu, podél tehdejší tzv. Hladové zdi řadu koní, táhnoucí se až téměř k dnešní škole, sedláci nebo kočí je drželi za ohlávky a snažili se je uklidňovat v ruchu, který se kolem dál. Podél řady koňských hlav (majitelé je museli po vojensku vyrovnat) postupovala několika členná výběrová komise a na koho tužka ukázala, toho koně odvedli. Myslím, že v té skupině byli i němečtí důstojníci. Málo hospodářů se toho dne vrátilo domů s dobrou zprávou. Němci mohli potřebovat téměř všechno.

Starostou obce v té době byl Jan Gottwald (Gábrišův), bydlící naproti tehdejší škole na horním konci. Starostenský úřad vykonával doma a vzhledem k tomu, že byl původně obyčejný dělník, vykonával ho dobře. A možno říct i velmi obětavě. On zodpovídal za obec německým úřadům, za provádění všech úředních příkazů a nařízení, které na obec dopadaly a v rámci svých možností se pokoušel je co nejvíce mírnit. Tady uvedu jeho zásluhu na úspěšném brždění německého záměru o rychlé vystěhování obce, jehož definitivní ukončení Němci naplánovali na rok 1943. Starosta byl ze své funkce zodpovědný německým orgánům za hladký průběh (funkce komisaře pro vystěhování), ale on, s pomocí Boží, která naší vesnici přihrála několik krutých zim s tuhými mrazy a množstvím sněhu konal pravý opak. Neustále intervenoval, dokonce i v Praze na ministerstvu (s p. Gregorem) pro odklady termínů. To se nakonec povedlo a naši obec tím nestihl osud sousední obce Krásensko, tj. totální zničení.

Jediná výrobní, která v Podomí zůstala v provozu, ba dokonce zažívala velkou konjunkturu, byla podomská fabrika. Její kovovýroba se okupantům hodila a přeorientovali ji na válečnou výrobu. Takže podomští zámečníci vyráběli pro německou armádu plechové bedny na střelivo,

různé součásti betonových opevnění, vrhače min pro Atlantický val. Pochopitelně, že tato přísně vojenská výroba musela být zajišťována loyálním Němcem. Karel Kadlec, původně brněnský technik si vzal za manželku Kubelkovou, fanatickou nacistku. Ta donutila svého manžela Kadlece, aby se tzv. dal k Němcům. A tato dvojice, nacistka Elsa Kubelková a říšský občan Kadlec byli dosazeni do vedení podomské fabriky s povinností zajišťovat její chod a výrobní program. Tento úkol plnili vcelku dobře, rozhodně ke spokojenosti německé armády. Karel Kadlec jako šéf továrny byl ve skutečnosti (jak se později ukázalo) nejen dobrým odborníkem, ale také charakterním člověkem. Jako nejvyšší německá celebrita v obci byl ve styku s německými vojenskými a policejními orgány včetně gestapa a měl k dispozici všechny možné represivní prostředky. Tady je nutno se zmínit o problému, který je dodnes v českém národě palčivý: o udavačství. Důvodů k udáním v tehdejší době bylo cokoli. Od sousedské rozmlísky, hádky mezi dvěma ženami, závisti a jiné, včetně důvodů politických. U nás ponejvíce tzv. černé zabíjačky a poslech cizího rozhlasu, za které se odsuzovalo až do koncentračního tábora. Karel Kadlec měl z titulu své funkce represivní složku instalovanou v Podomí doslova pod jeho okny. Oddíl německých četníků si vybral totiž jako svoji stanici tzv. Američanovu vilu. Američan, vlastním jménem Josef Vágner, emigroval před mnoha lety za chlebem přes oceán a uchytil se v Chicagu, kde provozoval prosperující prádelnu. Majetek, který tam nahospodařil, převedl zpátky do vlasti a ve své rodné obci si nechal postavit honosnou vilu. Navrátilce „Američan“, ačkoliv nakoupil také velké pozemky, nikdy na nich nehospodařil a pozemky výhodně pronajímal. Honosná vila se mu nakonec stalo osudnou a při zřizování četnické stanice padla volba právě na tento dům. „Američan“ se musel vystěhovat chtěl nechtěl do obyčejného domku v Líšni. Karel Kadlec dostával, jak si šeptají pamětníci, četná anonymní udání na cokoli (viz výše), kterými si podomští sousedé vyřizovali vzájemné účty. Ke cti Kadlece nutno říct, že anonymy házel do koše a mnohemu podomskému sousedovi zachránil svobodu nebo život.

Jeho žena Elsa Kubelková – Kadlecová, fanatická nacistka, byla v tomto období zlým duchem naší vesnice. Jen jí potkat bylo o strach. Měli dva syny. Staršího France a mladšího Hansiho. Oba příslušníci Hitlerjugend byli vychováni

matkou k fanatickému obdivu Hitlera a tisícileté říše. Starší syn (18, 19 let ?) se do armády přihlásil dobrovolně a táhl s ní na východní frontu. Počáteční úspěchy Němců na východě prožívala Elsa Kadlecová ve velké euforii, obzvlášť když syn z východní fronty přijel k rodičům na krátkou dovolenou. To ho matka i otec viděli naposled. Franci padl při obklíčení Stalingradu. To matku zčásti utlumilo, ale o to větší péči a „výchovu“ věnovala Hansimu. Tohoto poněkud přitlouklého kluka v uniformě HJ si velmi dobře pamatují. Producoval se před podomskou fabrikou, hrdý na svoji uniformu i dýku a provokoval nás kluky, jednak svou českoněmčinou a jednak tím, že nám vyhrožoval udáním (mutr to zařídí). Vykoledoval si tím jen pořádný výprask a vyvážení jeho uniformy v prachu a pochopitelně, že nemlčel. Ječel, vriskal a vyhrožoval matkou. Tohle kluci věděli, a proto se okamžitě rozprchli a dlužno říct, že se přece jen báli. Matka Elsa se nechala na veřejnosti slyšet, že gestapo nebo četníci pachatele vypátrají a tvrdě potrestají. Není divu, že u rodičů pachatelů to vzbudilo obavy, protože vývoj již v naší obci ukázal, čeho jsou Němci schopní. Naštěstí otec Kadlec zamekl věc „pod koberec“ a údajně synovi ještě nějakou přidal.

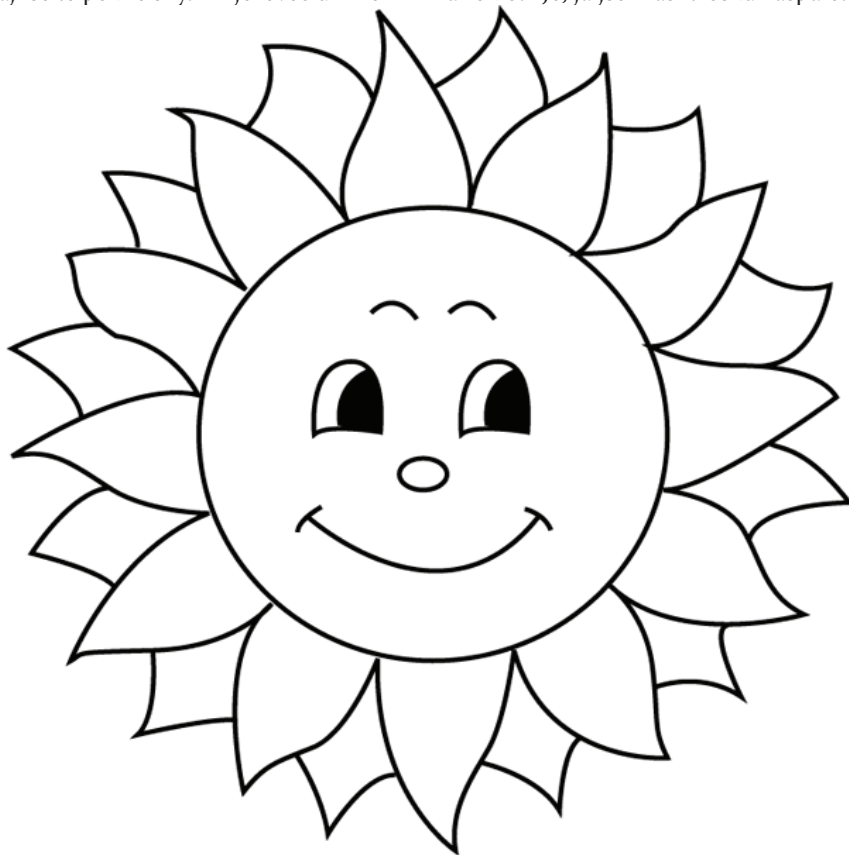
text na pokračování, Milan Hlásenský

Jak sluníčko za lesem Zanyblem zaspalo

Jednoho podzimního dne bylo na Slunečné stráni v lese Zanyble neobvykle krásně. Sluníčko hrálo a les se barvil do krásných podzimních barev. Buky už měly své listy zbarvené dohněda a duby dočervena. Duby byly plné žaludů a sojky poletovaly v jejich korunách a odlupovaly z větviček žaludy a krmily se. A až byly dosyta nakrmené, tak si odnášely žaludy do dutin stromů a schovávaly si je tam na zimu. Divočák Eliáš sbíral napadané žaludy pod korunami dubů, kde byly napadané a s chutí je kroupal a hlasitě u toho mlaskal, jak mu chutnaly. Toho podzimu

Eliáš hodně ztloustl. A už byl tak tlustý, že se nevešel ani do svého lože, které měl pod kořeny vyvráceného stoletého modřínu. Pod kořeny už se nevešel, tak musel chodit spávat do smrkové houštiny. Na Sluneční stráni dozrávaly ostružiny. Ty byly tak sladké, že jejich vůně přilákala i jezevce Murdycha. Ten vylezl ze své nory, kterou měl za velkým, bludným kamenem a šel se namlsat ostružin. Ty byly sladké jako med. Až byl jezevec Murdych namlsaný, šel za bludný kámen a natrhal si spánkové květiny. Ty nerostly nikde jinde, jen za bludným kamenem. Sluníčko bylo zvědavé a dívalo se na jezevce, jak si trhá květiny a hned se ho také zeptalo: „Haló, Murdychu, na co si trháš ty malé květiny?“ Jezevec se na sluníčko podíval a řekl mu: „No přece, abych dobře spal, to jsou květiny uspávaní. A když si k nim několikrát přičichneš, tak pak usneš a zdají se tě pěkné sny.“ A jezevec už měl

začalo zívát a řeklo si, že už půjde spát. Stejně se už schylovalo k večeru. Zašlo za les Zanybl a ulehlo na své lože z měkkých mráček a hned tvrdě usnulo. A zdály se ty nejkrásnější sny. Ale druhý den, kdy se mělo už ráno rozednívat, byla pořád tma. Hvězdičky na obloze už byly ospalé a chtěly jít spát, ale sluníčko nevycházelo. Hvězdička Večernice volala na měsíček: „Měsíčku, bratříčku, kde je sluníčko, proč se už nerozednívá?“ Měsíček vykoukl za mrakem a podíval se jedním okem na les Zanybl a řekl: „Podívejme se, sluníčko zaspalo. To se mu ještě nestalo.“ Poslal za ním jeden stříbrný paprsek a ten tichounce zašeptal: „Sluníčko vstávej, už je ráno.“ Sluníčko otevřelo pomalu oči, jednou zívlo a řeklo: „To jsem mělo krásný sen.“ Ale měsíční paprsek mu připomněl: „Ale už se musíš probudit, protože je ráno.“ Sluníčko se už opravdu probudilo a řeklo: „Jé, já jsem asi trochu zaspalo.“

květiny natrhané, tak odešel a zalezl si do své teplé nory. A sluníčko natáhlo jeden paprsek a utrhlo si jednu květinu uspávaní. Napřed si ji prohlédlo, ale pak k ní několikrát přičichla. A za chvíli se mu

Honem vstávalo z lože a urovnávalo si zlaté paprsky, a když bylo s ranní toaletou hotové, tak se vyhouplo na oblohu a poslalo první ranní paprsky na Slunečnou stráň. Pak se úplně rozzářilo a zas byl na Slunečné stráni krásný podzimní den.

Karel Vágner

Podomáček

Číslo 15, 07/2015,

občasník obce Podomí, vydává OÚ Podomí, 89, 68304, tel.: 517 385 445. Zdarma, náklad 250 ks

Redakční rada: Karel Vágner, Karel Gregor, Eduard Trdý

Neprošlo jazykovou úpravou, příspěvky mohou být redakčně kráceny.

